

ORGANIZATION OF ACCOUNTING FOR PREPARATION OF REPORTS FOR ECONOMIC BUSINESS ANALYSIS

Ljiljana Stošić Mihajlović

Academy of Technical and Educational Vocational Studies, Niš - Department in Vranje, Serbia,
ljiljana.stosic.mihajlovic@akademijanis.edu.rs

Abstract: This paper discusses the organization of the accounting sector of the company in connection with the preparation of the necessary reports that are the basis for economic analysis of business. The aim of this paper is to point out the importance of purposeful organization of the accounting sector, given its importance in preparing business, especially financial reports, based on which the analysis of business performance is performed, with the aim of implementing corrective actions based on established analysis results. In the advanced planning period it operated successfully. The methodology applied during the preparation of this paper is suitable for research in the social sciences, in general, but also specifically for the area that the paper explores, and these are specific accounting techniques and elements needed for economic analysis. The results we obtained during the research confirm the goal of the research: up-to-date, qualitative and quantitative accounting of business changes is the only real basis on which operations with data from accounting reports are possible, which are related to economic analysis of business changes and business flow planning. Only well-organized accounting business with timely and credible accounting coverage of business changes provides good information for business analysis and, more importantly, the basis for planning future business activities, which is the main conclusion of this paper. The recommendation for future research, but also for business practice, refers to the constant insistence on efficient and effective organization of accounting, so that it would be able to meet the requirements of management regarding timely and credible business reporting.

Keywords: organizational structure, accounting reports, economic analysis

ORGANIZACIJA RAČUNOVODSTVA ZA SASTAVLJANJE IZVEŠTAJA ZA EKONOMSKU ANALIZU POSLOVANJA

Ljiljana Stošić Mihajlović

Akademija tehničko-vaspitačkih strukovinih studija, Niš – odsek u Vranju, Srbija,
ljiljana.stosic.mihajlovic@akademijanis.edu.rs

Rezime: u ovom radu se govori o organizaciji računovodstvenog sektora preduzeća u vezi sa sastavljanjem potrebnih izveštaja koji su osnova za ekonomsku analizu poslovanja. Cilj rada je da ukaže na značaj svrsishodne organizacije računovodstvenog sektora, s obzirom na njegov značaj u pripremanju poslovnih, naročito finansijskih izveštaja, na temelju kojih se obavlja analiza uspešnosti poslovanja, sa ciljem da se na osnovu utvrđenih rezultata analize sprovedu korektivne akcije, kako bi preduzeće u narednom planskom periodu uspešno poslovno funkcionisalo. Metodologija koja je primenjena prilikom izrade ovog rada primerena je istraživanjima u društvenim naukama, uopštem smislu, ali i posebno za oblast koju rad istražuje, a to su specifične računovodstvene tehnike i elementi potrebni za ekonomsku analizu. Rezultati do kojih smo prilikom istraživanja došli potvrđuju cilj istraživanja: ažurno, kvalitativno i kvantitativno računovodstveno obuhvatanje poslovnih promena jedino je prava osnova na koje su moguće operacije sa podacima iz računovodstvenih izveštaja, koje su vezane za ekonomsku analizu poslovnih promena i planiranje poslovnih tokova u narednom periodu. Samo dobro organizovano računovodstveno poslovanje uz pravovremeno i verodostojno računovodstveno obuhvatanje poslovnih promena daje dobre informacije za analizu poslovanja i što je još važnije, osnovu za planiranje narednih poslovnih aktivnosti, što je glavni zaključak ovog rada. Preporuka za buduća istraživanja, ali i za poslovnu praksu, odnosi se na stalno insistiranje na efikasnoj i efektivnoj organizaciji računovodstva, kako bi ono bilo u mogućnosti da odgovori zahtevima menadžmenta u vezi sa pravovremenim i verodostojnim poslovnim izveštavanjem.

Ključne reči: organizaciona struktura, računovodstveni izveštaji, ekonomska analiza

1. UVOD

Preduzeće je živi organizam što znači da njegov rast i razvoj zavisi od adekvatnih planskih, kontrolnih i analitičkih postupaka koje je kreiralo i koje primenjuje u oblasti sopstvenog poslovanja. Organizacija računovodstva za pripremanje izveštaja pogodnih za poslovnu analizu znači praćenje obuhvaćenih i predstavljenih informacija, koje

su sadržane u finansijskim izveštajima, posebno za analiziranje podataka koji su od važnosti za poslovanje preduzeća. Primena savremenih metoda računovodstvene analize omogućava menadžmentu poslovnog sistema veliku mogućnost u pogledu nesmetanog rasta i razvoja preduzeća, prema unapred projektovanom i usvojenom vizijom i misijom preduzeća.

Pojam računovodstveni izveštaji pogodni za ekonomsku analizu često se koristi u stručnoj i naučnoj javnosti. Ipak su prisutne i razlike i neslaganja u vezi sa pojmom i načinom na koji treba primenjivati metode savremene računovodstvene analize, ali postoje i razlike u vezi sa dometom i ograničenjem savremene računovodstvene analize u praksi. Instrumenti koji obezbeđuju vernu sliku o nekom poslovnom subjektu su finansijski izveštaji tog preduzeća. Međunarodni računovodstveni standardi (MSI) prepoznaju pet osnovnih finansijskih izveštaja, to su: bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o novčanim tokovima, izveštaj o promenama na kapitalu i napomene uz finansijske izveštaje.

Na osnovu navedenih finansijskih izveštaja, računovodstvena analiza prepoznaje navedene finansijske izveštaje kao primarni predmet interesovanja na osnovu kojih može da definiše skup mera i aktivnosti, koje se usmeravaju na stavljanje numeričkih informacija iz finansijskih izveštaja u odgovarajuće realcije u cilju dobijanja nove numeričke vrednosti, pokazatelja koji predstavljaju određenu poziciju o kvalitetu poslovanja preduzeća ili nekog njegovog dela. Cilj ovog rada je da ukaže na pojam računovodstvenih izveštaja koji su pogodni za ekonomsku analizu kao i njihov uticaj na poslovanje preduzeća, to su: analiza finansijskih izveštaja i njen značaj, komparativnim i agregatnim finansijskim izveštajima i uporedna i procesna analiza finansijskih izveštaja. Postupci koji se implementiraju treba da budu usmereni na poboljšanje poslovanja preduzeća, prvenstveno putem kontinuiranog i sistematskog praćenja pojedinih bilansnih pozicija u finansijskim izveštajima.

Finansijski izveštaji su dokumenti na osnovu kojih preduzeća obelodanjuju informacije o rezultatima svojih poslovnih transakcija i poslovanja u celini i to svim osobama i organizacijama kako izvan, tako i korisnicima unutar preduzeća. Finansijski izveštaji treba da budu tako sastavljeni da su razumljivi, pouzdani i komparativni s obzirom da se sastavljaju u cilju da budu razumljivi osobama koji imaju dovoljno znanja o poslovanju, ekonomskim aktivnostima i računovodstvu i koji su spremni da iskoriste informacije na odgovarajući način. Informacije koje proističu iz finansijskih izveštaja se koriste od strane eksternih i internih stejkholdera za različite namene. Tako, vlasnici i menadžeri traže finansijske izveštaje na temelju kojih donose važne poslovne odluke, koje konačno utiču na dalji rad kompanije. Zaposleni u preduzeću su takođe zainteresovani za finansijsko stanje preduzeća u kome su angažovani. Vlada je takođe zainteresovana za poslovanje privrednih subjekata u nekoj nacionalnoj zajednici pa je značaj kvalitetnih i prvenstveno istinih finansijskih izveštaja u poslovanju bilo kog preduzeća važan.

Finansijski izveštaji podležu reviziji koja omogućava uverenje u pouzdanost, istinitost, objektivnost sastavljenih i predstavljenih finansijskih izveštaja, javno obelodanjenih, koji su u skladu sa međunarodnim standardima iz računovodstveno-finansijske oblasti.

Finansijski izveštaji su integralna celina svih poslovnih događaja u preduzeću. Kao takvi oni su nezamenjivi u izveštavanju o stvarnom stanju na određeni dan ili za određeni period. Finansijsko izveštavanje o stanju i promenama na stanju preduzeća, od javnog je interesa za okruženje koji čine postojeći i potencijalni investitori, poverioci, davaoci kredita, menadžeri i zaposleni ili jednom rečju stejkholderi.

Bez obzira na sve navedeno i na sve mere kontrole, kao i na ustanovljene standarde, zakonske propise i norme sastavljanja, ipak finansijski izveštaji nemaju obeležje savršenih izveštaja, s obzirom da način priznavanja i procenjivanja pozicija u finansijskom izveštaju može da generiše skrivene gubitke i latentne rezerve.

U tom smislu poslovni svet nimalo nije imun na neverodostojne finansijske izveštaje, koji se nazivaju "frizirani izveštaji". Ovi frizirani izveštaji su sastavljeni sa namerom da unesu obmanu ili lažno prikazivanja stanja i rezultata poslovanja i sa namerom da se ostvari neki cilj preduzeća. Ovakvi finansijski izveštaji se sačinjavaju uz nepoštovanje načela bilansiranja i računovodstvenih standarda ili prostim falsifikovanjem i kao takvi štetni su za sve korisnike finansijskih izveštaja, interne i eksterne.

U pogledu značaja finansijskih izveštaja, malo je reći da je on veliki, prosto je nemejljiv jer pruža korisnicima neophodne informacije za donošenje različitih poslovnih odluka. Tako, investitorima su potrebne informacije iz finansijskih izveštaja da bi na osnovu njih procenili sadašnju i očekivanu finansijsku poziciju preduzeća sa ciljem donošenja odluke o investiranju i ulaganju u preduzeće. Na osnovu izveštaja oni donose odluke o prodaji ili zadržavanju akcija, i procene sposobnosti preduzeća da isplati dividende. Investitori koji nameravaju da angažuju svoje resurse u preduzeće mogu se posmatrati dvojako: u užem i širem smislu. Tako, u užem smislu investitori su potencijalni ulagači resursa u preduzeće. U širem smislu, investitori su i vlasnici kapitala i hartija od vrednosti.

"Finansijski izveštaji predstavljaju sliku poslovanja jednog preduzeća, njegovu likvidnost, solventnost, sposobnost izmirivanja obaveza, te stoga i te kako su važni zaposlenima istog preduzeća. Zahvaljujući izveštajima, zaposleni mogu dobiti informacije o stabilnosti i profitabilnosti poslovanja preduzeća i mogućnosti obezbeđenja plata i izdataka vezanih za zarade." (Kostić, A. 2017., str. 8-22).

2. MATERIJAL I METODE

kako bi se obezbedili adekvatni uslovi razvoja preduzeća i njegovog opstanaka na tržištu, glavana pretpostavka je savremeno upravljanje njegovim imovinom i ukupnim poslovanjem. Zbog toga se uočava važan značaj analize poslovanja preduzeća koja "kreira" podatke koji su važni za savremeni menadžment. Pri tome se u ukupnoj analizi teži ka obuhvatu svih poslovnih podataka i njihovo pretvaranje u računovodstvene informacije, bez obzira da li se radi o vrednosnim odnosno novčanim, ili količinskim odnosno naturalnim podacima. S tim u vezi je analiza finansijskih izveštaja orijentisana na vrednosne (novčane) informacije prikazane u finansijskim izveštajima, što znači da je analiza finansijskih izveštaja usmerena na kvantitativne finansijske pokazatelje, zbog toga se u stručnoj literaturi često označava kao kvantitativna finansijska analiza.

Smatra se da tri važna područja određuju nastanak i razvoj finansijske analize i analize finansijskih izveštaja, a ta najvažnija područja u svakom preduzeću, bez obzira na vrstu delatnosti jesu:

- 1) finansijsko upravljanje,
- 2) upravljačko računovodstvo, i
- 3) finansijsko računovodstvo.

Ovo potvrđuje tezu da je računovodstvo univerzalni poslovni jezik ili poslovni esperanto. Zbog toga je finansijska analiza, koja je zasnovana na finansijskom računovodstvu i računovodstvenim informacijama i koja omogućava primenu tog jezika u svim poslovnim situacijama univerzalna analiza stanja i problema u organizaciji (Wilson R. M. S., McHugh G., 2000).

Analiza finansijskih izveštaja svoj pogled uvek usmerava ka budućnosti naglašavajući pri tome aspekte poslovanja koji su važni za nastup i opstanak na tržištu, kao što su: sigurnos i uspešnost poslovanja.

Sa finansijskog stanovišta analiza poslovanja koja je pripremljena za potrebe donosioca upravljačkih odluka i za menadžere mora da obuhvati analizu finansijskog rezultata, finansijskih uslova, finansijske strukture i promena u finansijskoj strukturi (Robson A. P., 1988).

U tom smislu ukupna analiza finansijskih izveštaja se može odrediti kao proces primene različitih analitičkih sredstava, metoda i tehnika na osnovu kojih se podaci iz finansijskih izveštaja transformišu u upotrebljive informacije važne za savremeno upravljanje preduzećem.

Tokom sačinjavanja zbirnog izveštaja o realizaciji i analize finansijskih izveštaja, ne treba težiti preteranoj preciznosti koja može da zaseni rezultate analize s obzirom da kost/benefit analiza ukazuje da je za to potrebno mnogo vremena što po prirodi stvari sa sobom donosi veće troškove koji u tom slučaju prevazilaze ostvarene ili buduće koristi. Važno je istaći da sama aproksimativna informacija koja je pravovremeno dostavljena korisniku isto tako ima veliku vrednost u procesu upravljanja poslovanjem i donošenjem odluka o razvoju preduzeća dok su troškovi njene izrade manji. Ali, neblagovremena informacija bez obzira na preciznost ima za korisnika samo istorijsko značenje i nije upotrebljiva za upravljanje, a naročito nije pogodna za projekciju koja je orjentisana ka budućnosti. Prema Kuperu, (Cooper C., 1997) analitička sredstva i postupci koji se najviše koriste u analizi finansijskih izveštaja su:

- komparativni finansijski izveštaji - omogućuju uočavanje promena tokom vremena (za više obračunskih perioda);
- uočavanje tendencija promena na osnovu serije indeksa;
- agregatni finansijski izveštaji sa pozicijama koje su pregrupisane tako da obezbede ekonomično vršenje analize;
- analiza pomoću pokazatelja, kao što su: finansijski, pojedinačni, sumarni, sistemski, sintetički;
- posebne, nestandardne analize kao što su: predviđanje toka gotovine, analiza promena u finansijskom položaju, izveštaj o promenama bruto profita, analiza tačke pokrića.

3. REZULTATI

Značaj i važnost analize finansijskih izveštaja moguće je posmatrati sa stanovišta savremenog menadžmenta poslovanja i razvoja preduzeća. Analizi prethodi proces upravljanja odnosno prethodi proces planiranja, koji je sastavni deo menadžerske prakse. Planiranje je veoma važno i ono je ključ potencijalnog uspeha menadžera preduzeća. Tako na primer, svaki finansijski menadžer kod planiranja i sastavljanja finansijskih planova mora da uvažava poželjne osobine preduzeća i njegove potencijalne ili latentne slabosti. Glavni zadatak analize finansijskih izveštaja je da prepozna dobre osobine preduzeća sa ciljem da bi se prednosti mogle iskoristiti, ali je neophodno istovremeno prepoznati i slabosti preduzeća, kako bi se mogla preduzeti korektivna mera. Kako bi osigurao finansijsku stabilnost preduzeća, finansijski menadžer mora da planira i predsvidi finansijske uslove, a njegovo planiranje uvek mora da započne analizom finansijskih izveštaja.

Analiza finansijskih izveštaja stvara ruža informacionu osnovu za potrebe upravljanja kao i za potrebe poslovnog odlučivanja. Pri tome treba voditi računa o tome da je pristup analizi finansijskih izveštaja za potrebe odlučivanja

samo parcijalni pristup, koji obuhvata sve suštinske elemente za donošenje poslovnih odluka ali ne obuhvata celinu. Zbog toga je potrebno naglasiti da je poslovna odluka determinisana namerom koja se želi ostvariti, raspoloživim informacijama i promišljanjem tekućem tj. sadašnjem kao i o budućem poslovanju preduzeća.

Analiza finansijskih izveštaja obezbeđuje informacije i bazični input na osnovu kojih je moguće prosuđivanje poslovanja preduzeća, sa ciljem donošenja odluka koje trebaju da obezbede uspešan rast i razvoj, odnosno savremenog upravljanja preduzećem. Informacije koje proističu iz takve analize same po sebi nisu sveobuhvatne i ne obezbeđuju razmatranje poslovanja preduzeća u celini jer se uočavaju određena ograničenja u eventualnoj univerzalnoj primeni analize finansijskih izveštaja za potrebe upravljanja. Ova analiza osigurava samo finansijske informacije, koje iako su vrlo važne za upravljanje ali nisu sveobuhvatne. Ovaj uočeni nedostatak analize finansijskih izveštaja, kao preduslov za proces upravljanja ne eliminiše analizu iz pripreme informacija za potrebe upravljanja ali, to znači da prilikom prosuđivanja njenog značaja treba voditi računa i o ovom ograničenju koje proizlazi iz parcijalnog pristupa problematici upravljanja. Informacije koje potiču iz finansijske analize su značajne i za druge zainteresovane korisnike, kao što su (Bernstein L. A. 1984):

- kreditori,
- investitori (vlasnici),
- menadžeri,
- analitičari preduzeća,
- revizori, i
- stejkholderi (ostali zainteresovani korisnici).

Uzavisnosti od korisnika informacija, kao i od njegovih parcijalnih interesa, naglašava se značaj pojedinih segmenata celokupne analize finansijskih izveštaja.

Primeru radi, kratkoročnog kreditora isključivo interesuju informacije o tekućoj likvidnosti preduzeća, dok dugoročni investitori su najviše zainteresovani za informacije o zaduženosti preduzeća. Vlasnici preduzeća i akcionari su zainteresovani za dugoročnu profitabilnost i sigurnost kapitala. Menadžment preduzeća je suštinski zainteresovan za ukupan aspekt poslovanja, zbog čega mu je važna analiza finansijskih izveštaja kao ukupna i nedeljiva celina.

4. DISKUSIJA

U proceduri analize finansijskih izveštaja, moguće je koristiti različite postupake koji su zasnovani na raščlanjivanje i komparaciju. Komparativni finansijski izveštaji koji služe kao osnova za sprovođenje uporedne analize se mogu posmatrati u tom kontekstu upoređivanja.

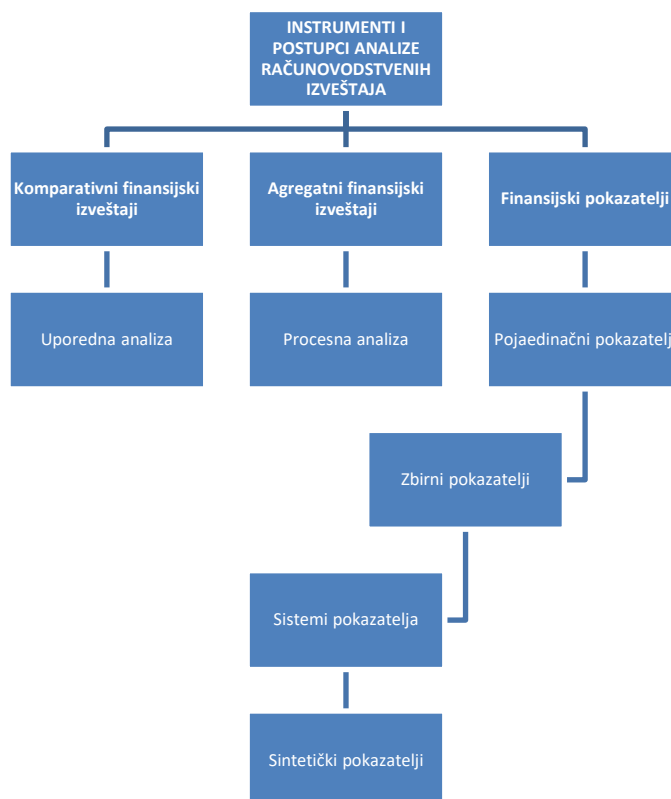
Uporedna analiza nastoji da sagleda tendencije i dinamiku promena pojedinih pozicija osnovnih finansijskih izveštaja. Na osnovu sagledavanja tih promena rassađuje se koliko je uspešno ili sigurno poslovanje konkretnog preduzeća. Sa druge strane agregatni finansijski izveštaji koji služe kao temelj za sprovođenje procesne analize, mogu se posmatrati u kontekstu raščlanjivanja. Procesna analiza omogućava uvid u strukturu finansijskih izveštaja. Naravno, sam problem analize finansijskih izveštaja se ne iscrpljuje samo kroz postupak upredne i procesne analize. Najvažniji su pokazatelji analize finansijskih izveštaja koji se razmatraju kao pojedinačni pokazatelji, sumarni, ili sistemim pokazatelja ili sintetički pokazatelji.

Sva dokumentacija koja prati poslovne događaje mora da se sliva u računovodstvo preduzeća (Stošić Mihajlović, Lj., 2017). Jedino dokumentacija koja je pravilno sortirana i računovodstveno obrađena može da bude podloga za pripremanje Izveštaja na osnovu kojih će stručne službe pripremiti analizu poslovanja kao putokoza u kom pravcu u budućnosti treba usmeravati poslovanje i funkcionisanje preduzeća.

Rukovođenje poslovanjem preduzeća podrazumeva sprovođenje upravljačkih odluka koje su donete na različitim organizacionim pozicijama, kao i na različitom nivou odgovornosti. Odluke u preduzeću uvek znače angažovanje raspoloživih resursa, i na bazi toga očekivanje rezultata angažovanja. Kako bi doneta odluka bila efikasna i efektivna potrebno je da se bazira na blagovremenim, relevantnim, istinitim informacijama. Najčešći izvor informacija za donosioce odluka potiče iz računovodstvenog informacionog sistema.

U cilju bolje preglednosti na slici koja sledi prikazana je klasifikacija osnovnih instrumenata i postupaka (slika 1).

Slika 1. Prikazani instrumenti i postupak analize finansijskih izveštaja

Izvor: prema Vukša, S., Andžić, S. Analiza finansijskih izveštaja preduzeća, Akcionarstvo – časopis za menadžment, Vol. 22, No. 1, 2016., str.21

Računovodstveni informacioni sistem je zadužen za prikupljanje podataka, njihovu obradu ili procesiranje podataka, upravljanje bazom podataka i generisanje izveštaja za različite namene. Od informacija iz računovodstvenog informacionog sistema se očekuje da ispunjavaju sve kriterijume u pogledu relevantnosti, blagovremennosti i pouzdanosti, zbog karaktera koje ima knjigovodstvo kao dokumentovana i strogo formalizovana evidencija, koja mora da bude zasnovana na potpunom i ažurnom sakupljanju, sistematskom, hronološkom i stvarnom obrađivanju podataka, u vezi sa stvarno nastalim poslovnim događajima, koji se vrednosno mogu izkazati. Sve promene se beleže ažurno, tj. hronološkim redom, na osnovu originalnih dokumenata, koji su sačinjeni u pismenoj formi, i to u momentu nastanka poslovnog događaja. Iz računovodstvenih dokumenata je vidljivo: između kojih pravnih lica se odvijala transakcija; koja odgovorna lica su u tome učestvovala; identifikacioni elementi pravnog lica; mesto; vreme; sadržaj; vrednost transakcije. Upravo zbog svih ovih elemenata knjigovodstveni dokumenti i podaci imaju karakter dokaznog sredstva, što nije slučaj sa ostalim evidencijama. Presentacija obrađenih informacija, kako eksternim tako i internim korisnicima, koji pokazuju uspešnost odlučivanja i finansijski položaj preduzeća kao posledicu odlučivanja, računovodstvo sistematizuje u vidu bilansa ili finansijskih izveštaja. Važno je napomenuti da ovi izveštaji, nastali u računovodstvu, odgovornost su rukovodstva preduzeća.

Preduzeće, po pravilu pored sopstvenih izvora finansiranja tzv. sopstveni kapital, koristi i pozajmljene izvore finansiranja na dugačak ili kratak rok, za koje plaća njihovu cenu tj. kamatu kao cenu pozajmljenog novca. S tim u vezi prirodno je postaviti pitanje da li preduzeće po osnovu pribavljenog kapitala i kratkoročnih sredstava ostvaruje dobitak ili gubitak. Stopa neto prinosa na ukupan kapital, bez ispravki po osnovu ušteta na porezima, pokazuje ostvarenu zaradu, ili stvarno ukamačenje ukupno uloženog kapitala. Kamata kao cena pozajmljenog kapitala i kratkoročnih sredstava izražava se kamatnom stopom. Budući da preduzeće, u principu, koristi više pozajmljenih izvora finansiranja sa različitim kamatnim stopama, uporedivost sa stopom neto prinosa na ukupan kapital neophodno je utvrditi prosečnu cenu ili prosečnu kamatnu stopu pozajmljenih izvora finansiranja, iz odnosa troškova kamata i prosečno pozajmljenih izvora finansiranja. Tako utvrđena prosečna cena pozajmljenog kapitala odnosno kamatna stopa, uporediva je sa stopom neto prinosa na ukupan kapital, pri čemu stopa neto prinosa na

ukupan kapital izražava ostvarenu zaradu od upotrebe a prosečna kamatna stopa izražava plaćenu cenu za pozajmljene izvore sredstava.

5. ZAKLJUČAK

U toku sastavljanja finansijskih izveštaja, ovlašćeno lice strogo mora da vodi računa o osnovnim karakteristikama informacija koje se mogu dobiti iz analize finansijskih izveštaja. Neprecizna informacija je neupotrebljiva kao i informacija koja je tačna, ali je postupak dobijanja suviše komplikovan i skup te zbog većih troškova od koristi, nije poželjna za preduzeće. Zato se mora pronaći optimalan odnos između svih osobina koje odlikuju informaciju, kao i sa stanovišta troškova njenog dobijanja. Pod takvim uslovima stvorena informacija koja je pravovremeno dostavljena korisniku, ima veliku upotrebnu vrednost u procesu upravljanja poslovanjem preduzeća. U tu svrhu služe komparativni finansijski izveštaji kao osnova za sprovođenje uporedne analize, dok agregatni finansijski izveštaji služe za procesnu analizu. Metoda uporedne analize se može najbolje razumeti kao metod upoređivanja jednog predmeta posmatranja u dva različita perioda vremena a njena pravilna upotreba podrazumeva ispunjenost određenih uslova, kao što su:

1. Neophodno je vođenje jednoobrazne evidencije;
2. Treba obezbediti jednak vremenski interval za koji se vrši analiza;
3. Mogu se upoređivati srodne grupe podataka;
4. Ako se poredeže vrši između dva ili više preduzeća, onda se mora voditi računa o veličini, delatnosti, itd.

Metoda procesne analize se koristi za sagledavanje strukture konkretnog predmeta analize i može se posmatrati u vremenskom i predmetnom raščlanjavanju. Za njenu primenu se koriste agregirani finansijski izveštaji.

Opšti zaključak je da je primena bilo koje od ovih metoda u ukupnom procesu analize jeste neophodnost ali je mogućnost njene primene samo ako se ispune preduslovi u pogledu pripreme dokumentacije za analizu, njene obrade na ekonomičan način, kao i da se rezultati pravilno prikažu i dostave u obliku odgovarajućih informacija koje su podesne za razmatranje donosioca odluka u savremenim uslovima privređivanja.

REFERENCE

- Andrić, M., & Krsmanović, B. (2009). Uloga revizije u korporativnom upravljanju. u: Zbornik radova simpozijuma računovođa i revizora Srbije, Zlatibor
- Bernstein, L. A. (1984). *Analysis of Financial Statements*, Homewood, Illinois, Richard D. Irwin, Inc. pp. 211
- Cooper C., *Accounting Tools*, Homewood, Illinois, Richard D. Irwin, Inc., 1997/98., pp. 160-164.
- Kostić, A. (2017). Savremeni oblik sastavljanja i revizije finansijskih izveštaja na primjeru poslovanja međunarodne organizacije – regional school of public administration (RESPA). Doktorska disertacija, Internacionalni - Univerzitet u Novom Pazaru, departman ekonomija, str. 8.
- Lovre, I. (2014). "Uloga i značaj računovodstva i revizije u korporativnom upravljanju", Škola biznisa, No. 1, pp. 69-79. 30
- Majstorović, A. (2014). Kontrola i revizija, VSEM, Kragujevac, str. 2.
- Đorđević, M. (2004). Korporativno upravljanje - geneza, modeli i problemi. *Privredna izgradnja*, vol. 47, br. 3-4, str. 191-212.
- Higson, A. (2003). *Corporate financial reporting - theory and practice*. London: Sage Publications.
- Robson, A. P. (1988). *Essential Accounting for Managers*, London, Cassel Publishers Ltd., p. 99.
- Stošić Mihajlović, Lj. (2017). Organizacija proizvodno poslovnih sistema, VŠPSS, Vranje, str. 211
- Vidaković, S. (2007). *Finansijski due diligence privrednih društava*. Novi Sad: Fakultet za uslužni biznis 4.
- Vidaković, S. (2009). *Revizija -osnova kompetentnosti, kredibiliteta, poverenja*. Novi Sad: Fakultet za uslužni biznis, str. 5.
- Vukša, S., & Andžić, S. (2016). Analiza finansijskih izveštaja preduzeća, *Akcionarstvo – časopis za menadžment*, Vol. 22, No. 1, (2016). str.21
- Wilson, R. M. S., & McHugh G., *Financial Analysis - A Managerial Introduction*, London, Cassel Educational Limited, p. 16-20.